

Ковальова В.В., магістрант
Науковий керівник – Денисюк О.Г., к.е.н., доц.,
проректор з науково-педагогічної роботи та молодіжної політики
Державний університет «Житомирська політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Умови господарювання сучасних підприємств, що характеризуються динамічністю, невизначеністю та високим рівнем конкуренції актуалізують питання здійснення оцінки власної конкурентоспроможності з метою формування подальшої стратегії розвитку. Виживання підприємств та забезпечення безбиткової діяльності у довгостроковій перспективі можливе лише за рахунок досягнення ними конкурентоспроможності, саме тому конкурентоспроможність характеризує такий стан діяльності підприємств, за якого воно має перспективи ефективного розвитку та функціонування. Відзначимо, що конкурентоспроможність є складною економічною категорією, якій притаманні такі властивості як порівнюваність (співставність) та динамічність, тому здійснення постійної діагностики її рівня є надзвичайно важливим для будь-якого господарюючого суб'єкта, який хоче утримувати лідируючі позиції на ринку та бути успішним тривалий час.

Наразі існує значна кількість наукових методів до оцінки рівня конкурентоспроможності, які можна поділити на такі групи:

- матричні методи, серед яких слід виділити матриці БКГ, Мак Кінсі, Shell/DPM, І. Ансоффа, метод PIMS;
- індексні (аналітичні) методи, до яких відносять: метод оцінки конкурентних переваг, метод ефективної конкуренції, метод оцінки конкурентоспроможності продукції;
- графічні, які представлені: радіальною діаграмою, багатокутником конкурентоспроможності, методом профілів та ін.

Перевагами матричних методів є наявність візуалізації отриманого результату, можливість проведення диверсифікованої оцінки, в деяких моделях є можливість варіювання кількістю оціночних факторів, які дозволяють більш глибоко оцінити місце підприємства або його продукту на ринку з метою розроблення виваженої стратегії. Серед недоліків, в першу чергу, слід виділити те, що не завжди є можливість отримання адекватної оцінки отриманих результатів, немає можливості впливати на зовнішнє середовище діяльності підприємства, недостатньо інформації для проведення поглибленого аналізу місця підприємства в галузі, відсутність єдиного підходу до критерію формування оціночної бази тощо.

Щодо індексних (аналітичних) методів оцінки, то до їх переваг можна віднести чіткість отриманої оцінки, зрозумілість системи показників, віднесеної до кожної моделі, можливість отримання інтегральної оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства, формування рейтингової шкали на основі здійснення оцінки підприємств, доступність у використанні. Недоліками даної групи методів є трудомісткість проведення окремих розрахунків, неможливість отримання достовірної інформації щодо деяких аспектів діяльності конкурентів.

Графічні методи, в свою чергу, дають можливість наочно побачити результат розрахунків, проте зауважимо, що вони, як правило, використовуються у поєднанні із аналітичними, що дають можливість отримання розрахункового результату і перенесення його у графічну площину.

На наш погляд, найбільш придатним та зрозумілим, хоча й досить трудомістким для здійснення оцінки і отримання узагальнюючого результату є метод ефективної конкуренції. Сутність даного методу полягає, перш за все, у здійсненні розрахунків за окремими групами:

- ефективність виробничої діяльності, які характеризуються рівнем ефективності управління виробничим процесом, рівнем витрат операційної діяльності, рівнем ефективності використання основних засобів та організації праці;
- фінансовий стан, який характеризується показниками ліквідності та фінансової незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, та ділової активності;
- ефективність системи просування продукції на ринок, який характеризується показниками рентабельності продажів та рівнем витрат на просування та збут продукції підприємства тощо;
- показники конкурентоспроможності продукції підприємства, які визначаються серією одиничних або групових показників якості, також можна сюди віднести рівень цінової пропозиції у порівнянні з конкурентами, наявність сертифікатів, стандартизованих та уніфікованих конструкцій виробів тощо.

Після проведених розрахунків за кожною групою показників, для яких вже є заздалегідь встановлені розрахункові коефіцієнти, потім розраховується узагальнюючий показник конкурентоспроможності, який містить також вагові коефіцієнти для кожної із чотирьох груп.

На підставі вищезазначеного, відмітимо, що наразі існує ціла низка методів та підходів до оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства, тож в залежності від мети та інформаційної бази кожен менеджер може обрати оптимальний саме для нього інструмент оцінювання рівня конкурентоспроможності власного підприємства.